

Asia: STM070:00/2019

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvveluista annetun lain 15 ja 20 §:n muuttamisesta sekä 20 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausunnonantajan organisaatio

Palveluntuottaja

Henkilöstön mitoittaminen

Vastaako esitysluonnoksessa ehdotettu määrittely mitoittukseen laskettavista henkilöstöryhmissä asiakkaiden ja toiminnan tarpeita?

Muistisairaiden hoidossa on tärkeää, että toimintaan osallistuu monialaisia osajia, myös virike- ja kulttuurialan ammattilaisia. Esityksen määrittely vastaa laajaa näkemystä ja on siten kannatettava.

Hallitusohjelmaan on kirjattu, että henkilöstön työnjakoa selkiytetään muun muassa tukipalvelujen osalta. Onko esitysluonnoksessa ehdotettu työnjako välittömän asiakastyön ja välillisen tukipalvelutyön osalta asianmukainen vai olisiko sitä tarpeen muuttaa jollakin tavoin?

Näemme tämän jaon erityisen ongelmallisena muistisairaiden kodinomaisissa yhteisöcodeissa. Jako ei missään tapauksessa lähde asiakkaiden ja toiminnan tarpeista, vaan päinvastoin toteutuessaan hankaloittaisi ja murentaisi meidän tapauksessamme yli kahden vuosikymmenen kokemuksen asiakkaiden mukaan joustavasta, kodinomaisesta ja kokonaisvaltaisesta työotteesta vaikeasti muistisairaiden asiakkaiden kanssa. Välilliset tukityöt jätetään nytkin pääosin pois hoitotyön mitoittamista laskettaessa, eikä ehdotettu malli ole mielestämme toteuttamiskelpoinen yksityiskohtaisuudessaan ja hallinnollisessa raskaudessaan.

Miten hallinnollinen työ hoidetaan? Kuinka seurataan ja raportoidaan? Jos keitä asiakkaan kanssa kahvin tai haen pyykkejä pyykkituvasta tai jos teenkin nämä toimet ilman asiakasta, mihin kirjaan minuutit välillinen/välitön? Tämä on hyllyvä suo, johon uppoaa ennalta arvaamaton määrä hallinnollista tekemistä, jota missään laskelmissa ei ole otettu huomioon. Sitä paitsi tässä näemme

kummallisen ja tietoisien paluun laitosmaisuuteen, josta kovalla työllä on vuosien saatossa päästy pääsääntöisesti eroon.

Kertooko esitysluonnoksessa ehdotettu tapa laskea mitoitus luotettavalla tavalla mitoituksen toteutumisesta?

THL:n laskentakaava on ok, hyvä säilyttää samana. Seuranta- ja tasoittumisjakso yhdenmukaiset, esimerkiksi kolme viikkoa.

Onko esitysluonnoksessa ehdotettu tapa laskea mitoitus mielestänne käytännössä toimiva?

Jako välilliseen ja välittömään työhön ei ole toimiva, koska se vaihtelee käytännössä päivittäin eikä sitä voi suunnitella mitenkään täsmällisesti. Tästä laskemisesta aiheutuisi massiivinen määrä seurantatyötä, ja tuntuu mahdottomalta pystyä oikeastaan reaaliaikaisesti seuraamaan, miten kunkin hoitajan työ kunkin päivän aikana rakentuu.

Onko esitysluonnoksessa ehdotettu siirtymäaika näkemyksenne mukaan sopiva 0,7 mitoituksen toteuttamiseen?

Ei ole. Emme usko, että löytyy rahoja ja henkilöstöä suunnitellussa ajassa.

Miten riittävä henkilöstön saatavuus voidaan turvata?

Mielestämme henkilöstön saatavuutta ei voida turvata niin, että esitys voitaisiin toteuttaa suunnitellussa aikataulussa. Tältä osin esitys on suorastaan utopistinen.

Toimintakyvyn ja palvelutarpeen (hoitoisuuden) kansallinen arviointi- ja seurantamittaristo

Mitä RAI:n käyttöön otossa tulee ottaa huomioon?

RAI on laaja ja kallis järjestelmä, jonka käyttöönotto rasittaa erityisesti pienten palveluntuottajien resursseja. Järjestelmän käytön oppiminen ei käy käden käänteessä, vaan tarvitaan paljon koulutusta, joka sekin on hyvin kallista. Mutta koulutus on siis avainasemassa, jotta saataisiin luotettavaa, vertailukelpoista ja tasalaatuista aineistoa palveluista ja asukkaiden hoitoisuudesta. RAI:n hankinnan ja käytön (vuosittaiset käyttökustannukset ovat myös suuret) tukeminen on välttämätöntä varsinkin palveluntuottajien osalta. Osa pienistäkin palveluntuottajista on jo joutunut hankkimaan RAI:n kilpailutuksen yhteydessä ja maksanut itse niin hankinta-, koulutus- kuin käyttökustannuksetkin. Näille tuottajille on yhdenvertaisuuden nimessä korvattava nämä kustannukset kuten muillekin.

Miten näkemyksenne mukaan RAI-järjestelmän kautta saatavaa tietoa voidaan hyödyntää palvelujen järjestämisessä ja/tai tuotannossa?

RAI antaa varmasti tietoa hoitoisuuden kehittymisestä palvelujen järjestäjälle, samoin isommille palveluntuottajille. Pienissä yksiköissä tuntuu, että teemme RAI:ta tilaajaa varten, itse emme saa siitä paljoa irti.

Sisältyykö RAI:n käyttöön joitakin riskejä tai haasteita?

Kalleus on yksi riskitekijä, joka voi tiputtaa toiminnasta pois pienempiä palveluntuottajia, jotka myös vähiten kustavat RAI:n annista. RAI:n järjestelmäkustannusten lisäksi RAI aiheuttaa paljon

työvoimakustannuksia, koska arviointien tekemiseen kuluu huomattavasti enemmän aikaa kuin esityksessä on arvioitu.

Toisekseen RAI:n antama informaatio voi olla yleisesti ottaen epätasalaatuista, ei siis vertailukelpoista, mikäli kaikki järjestelmän käyttäjät eivät ole yhtä hyvin ja perusteellisesti koulutettuja sen käyttämiseen. Tieto, jota saadaan, onkin vääristynyttä. Tärkeintä olisi kuitenkin kehittää RAIhin oma osio vaikeasti muistisairaille (vrt. mielenterveyskuntoutujat, kehitysvammaiset jne.). Tällaisenaan järjestelmä ei toimi vaikeasti muistisairaiden henkilöiden asumisyksiköissä. Tieto vääristyy, kun samalla mittaristolla ja perusteilla arvioidaan ja vertaillaan erityisryhmään keskittyntä ja tavallista tehostettua palveluasumista.

Onko mielestänne olemassa jokin muu / joitakin muita mittaristoja, jotka vastaisivat asiakkaiden toimintakyvyn ja palvelutarpeen (hoitoisuuden) arviointiin ja seurantaan paremmin kuin RAI-mittaristo?

RAI on tietyistä yllämainituista puutteista ja haasteista huolimatta paras tällä hetkellä käytettävissä olevista mittareista. Korostamme kuitenkin sitä, että mikäli RAI:n käyttöä edellytetään kaikilta vanhusten asumispalvelujen tuottajilta, täytyy siihen kehittää vaikeasti muistisairaita varten oma osio.

Muita huomioita

Mitä muuta haluatte tuoda esiin?

Mielestämme vanhuspalvelulaki tulee uudistaa yhdellä kertaa kokonaisvaltaisemmin eikä osissa hätiköiden.

Tärkeää mielestämme on pienten palveluntuottajien aseman turvaaminen, jotta alalla säilyy aito monipuolinen tarjonnan kirjo. Lakiesitys tuntuu unohtavan pienet toimijat, joita lisääntyvät kustannukset ja hallinnollinen työ rasittavat suhteessa paljon enemmän kuin suuria toimijoita.

Yhdymme muilta osin Hyvinvointiala ry:n lausunnossaan esittämiin huomioihin.

Korpela Ulla

Turun Otso Oy - Lausunnon takana on kolme pientä palveluntuottajaa,
Turun Otso Oy, Turun Katariinakoti Oy (Emmi-koti) sekä Emmin Kammari Oy